

Telegraful Român

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andrei Șaguna

APARE SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul:
Un an 600 Lei. — Șase luni 300 Lei. — Trei luni 150 Lei. — Pentru străinătate un an 1000 Lei. — Pentru America 8 Dolari

Articole și corespondențe
ze adresează Redacției Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiilor
un șir peit 10 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul convenit.

Abonamentele și inserțiile
se adresează Administrației ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

FAMILIA PREOTULUI

«...Se cuvine să-ți chivernisești bine casa, având copii ascultători, întru desăvârșită bună cuviință. Căci dacă cineva a sa casă nu știe să și-o rânduiască, cum va purta grija de biserică lui Dumnezeu» (1 Timotei III, 4—5).

Iubite frate,

Prins în vârtejul altor griji și preocupări am amănat zi de zi, fără vrerea mea, răspunsul cerut de tine și promis de mine de atâtea săptămâni.

Te rog să mă ierți și să primești cu bucuria și dragostea de altădată rândurile pe care ți le scriu acum.

Fiind vorba de familia preotului, sunt dator să-ți spun dela început că tu trebuie să știi, iubite frate, că nu propoveduești creștinismul și toate legile lui numai prin cuvânt și prin exemplul propriei tale vieți. Nu. Tu predici zi de zi și clipă de clipă și prin exemplul vieții familiei tale, prin trăirea virtuoasă și prin faptele bune ale soției tale, ale copiilor tăi și chiar ale persoanelor angajate în slujba casei tale. Și predica aceasta, îndeplinită prin mijlocirea familiei tale, este tot atât de importantă, tot atât de vie și tot atât de hotărâtoare pentru viața parohienilor tăi ca și predica rostită în biserică, și este tot atât de indispensabilă vestirii creștinismului ca și exemplul propriei tale vieți.

Pentru aceste motive s'a spus, și cu drept cuvânt, că familia preotului este parohia în miniatură, că ea este oglinda în care se vede întreaga personalitatea preotului și toată opera pastorală a păstorului de suflete.

Familia este deci, iubite frate, cel dintâi certificat care vorbește despre tine și despre preoția ta, cel dintâi document care descrie puterea credinței tale, a moralității pe care o întrușipezi în viață în fiecare zi, a idealurilor pe care le porți în sufletul tău, a strădaniilor pe care le faci pentru realizarea împărăției lui Dumnezeu, a priceperii pe care o dovedești în rolul de conducător al sufletelor, a puterii tale de jefă continuă pentru binele altora etc. etc.

Știind aceste lucruri, vei înțelege, cred, pentru ce toți credincioșii tăi și toți aceia care te cunosc caută spre familia ta întocmai ca «Floarea Soarelui» spre soarele prin care Dumnezeu îi trimite lumină, căldură și viață... Din felul de trăire al familiei tale toți descifrează cu ușurință dacă tu ești într'adevăr soarele vieții spirituale, care luminează, încălzește și dă viață fiecărui cămin din parohie...

În zilele noastre nu există o altă instituție care să fie mai contestată, mai batjocorită, mai atacată și mai lovită din toate părțile decât familia creștină. Toți nihilisții, toți negativisții, toți necredincioșii și toți imoralii stropesc cu tot felul de murdării și lovesc cu toate armele distrugerii în familia creștină, în această temelie sigură a parohiei, a bisericii și a statului. Toți aceștia voesc să dărâme familia creștină, conștienți fiind că

prin distrugerea ei se prăbușesc apoi și celelalte instituții creștine.

În mijlocul acestei furtuni, familia preotului trebuie să fie o fortăreață nebiruită, deasupra căreia flutură neînvinșteagul credinței în Dumnezeu, al moralității integrale și al eroismului creștin. Familia preotului trebuie să servească de exemplu în toate împrejurările vieții și în toate timpurile și trebuie această servire mai ales acum în zilele noastre.

Familia preotului trebuie să imprimute acum puteri de luptă, tuturor familiilor creștine din parohie, spre a putea să poarte astfel victorios războiul contra răului general care ne-a cuprins.

Ești dator, iubite frate, să nu fi lipsit de știința necesară și nici de grija și atențiunea față de rolul pe care îl are familia ta în mijlocul parohiei în misiunea sfântă cu care te-a învrednicit Dumnezeu.

În primul rând trebuie să cunoști temeinic toate îndatoririle tale în cadrul familiei, îndatoriri dela îndeplinirea cărora depinde în măsură hotărâtoare puterea de influență a familiei tale, precum și toată buna ei funcționare.

După învățătura sfintei Scripturi «bărbatul este capul femeii precum și Hristos capul bisericii» (Efeseni, I, 22—23). Bărbatul este deci capul familiei. Rolul principal de conducere, de îndrumare, de stabilire a liniilor mari de conduită și concepție ale familiei îți revine integral ție, ca bărbat și cap al familiei. Așa a rânduit Dumnezeu și așa e natural. Orice înlocuire a persoanei tale în acest rol de cap și conducător al familiei, sau orice încercare de retragere, de demisionare a ta din rolul pe care ți l-a încredințat Dumnezeu și natura este o abdicare, o dezertare și în același timp o încercare de pervertire a naturii, care se răsună dureros totdeauna în asemenea cazuri. Să nu permiți deci niciodată casă fi înlocuit de soție sau de altcineva în rolul care este al tău și nu mai al tău, să nu admiți nici un fel de concesiune în această privință. Vai de organismul acela la care capul devine picior și piciorul vrea să ia locul capului! Vai de familia în care bărbatul nu-i stăpân și n'are puterea și autoritatea conducătorului!...

Se înțelege că toate virtuțile și calitățile care trebuie să împodobească chipul tău de preot, și despre care ți-am vorbit cu altă ocaziune, sunt valabile și necesare și pentru îndeplinirea misiunii tale de cap și îndrumător al familiei. Fără aceste virtuți nu vei putea să dai ființă acelei familii creștinești și preoțești, acelei familii ideale pe care o așteaptă Dum-

nezeu, biserică și neamul dela tine.

Femeia este elementul al doilea care condiționează frumusețea ideală a familiei creștine în general și a familiei preoțești în special. Preoteasa este factorul care determină în măsură hotărâtoare ca tu și familia ta să fiți organe vestitoare ale voiei lui Dumnezeu în mijlocul lumii, să fiți elemente vii în misiunea sfântă pe care o aveți, sau să deveniți niște dezertori, niște profitori sau chiar trădători ai lui Dumnezeu și ai slujbei preoțești. Pe nesimțite, pe neobservate femeia credincioasă și desăvârșită morală face dintr'un bărbat necredincios un adorator al lui Dumnezeu și un creștin practicant, așa precum femeia lipsită de credință și certată cu toate principiile moralei creștine face din viața familiară o tarabă, pe care expune și negociază cele mai intime și mai de preț odoare ale sufletului omenesc, cele mai sfinte valori ale vieții conjugale...

Iată motivele pentru care se pretinde ca soția preotului să fie mai presus de orice o femeie credincioasă și o femeie desăvârșită morală.

Raportul dintre preot și soție trebuie să fie totdeauna cel pe care îl arată sfântul apostol Pavel, cel care există între Hristos și biserică, cel de desăvârșită dragoste reciprocă, de fidelitate integrală și de îngerească curățenie; îndeplinindu-și fiecare, în cadrele familiei, drepturile și datoritiile speciale, cu care l-a împodobit Dumnezeu și natura, fără să încerce nici unul dintre soți să denatureze funcțiunile, amestecându-se în probleme care nu-i aparțin.

Femeia dreptcredincioasă și morală va fi soție ideală, preteasă înțeleaptă, serioasă, curată, modestă, sărguitoare, economă, neclvetitoare, neintrigantă și lipsită de curiozitatea bolnavă de a ști și ceace nu aparține preocupărilor și misiunii ei. Iată pe scurt calitățile fundamentale necesare soției preotului, calități fără de care familia preoțească nu poate să fie exemplu de desăvârșire pentru celelalte familii creștine din parohie.

Al treilea element constitutiv al familiei sunt copii. Într'o scrisoare trimisă mai înainte ți-am arătat, iubite frate, în ce măsură problema nașterilor de prunci este o poruncă a lui Dumnezeu, este o problemă de credință și morală creștină, alături de cea de ordin național și că fără respectarea legilor date de Dumnezeu în această privință, biserică și neamul sunt primejduite în existența lor.

Înainteșii noștri, preoții mai vechi, au fost din acest punct de vedere adevărate exemple de credință și morală creștină în mijlocul parohiei. Caracteristica și în același timp bogăția și podoaba cea mai aleasă a vechilor familii preoțești românești era numărul mare al copiilor. A fost aceasta o adevărată binecuvântare a Cerului în trecutul nostru ortodox și românesc. Și exemplul preoților era urmat cu sfîntenie de credincioși. Astăzi?... Ne dovedim la tot pasul mai puțin credincioși și mai puțin

moral, ne dovedim lipsiți de patriotism adevărat, ne dovedim «moderni» și păcătoși și constatăm că neamul se găsește din cauza denatalității în mare primejdie de moarte Zadarnică va fi orice predică și oric învățătură atâta timp cât familia preoțească nu va premerge cu exemplu propriei sale vieți, cu predica faptei! Gândește, iubite frate, că este o lege verificată și implacabilă că toate familiile care sau limitat la unu sau doi copii sunt definitiv condamnate pieririi! Prin sistemul de cel mult doi copii numele tău, familia ta și neamul tău se șterg în timp scurt și definitiv din cartea existenței!... Cred că nu te-ai gândit nici când asupra acestei legi și cred că nu voești nici decum ca tu să fi pricina morții propriei tale familii și exemplul cel rău care duce neamul la peire. Te rog să meditezi asupra acestor adevăruri.

Copiii preotului trebuie să primească, mai presus de orice, o adevărată creștere religioasă-morală.

Fără o asemenea creștere și fără o trăire creștinească exemplară ei vor anihila întreaga opera ta în parohie, vor distruge tot ceace ai clădit cu trudă și stăruință multă ani de-a rândul în sufletul credincioșilor tăi. Lumea caută să vadă cum cred și cum trăesc morala creștină copiii preotului și după felul lor de viață judecă și apreciază pe părinți și își întocmește la rândul ei în mare parte regulile propriei sale vieți. Deci purtarea copiilor preotului în familie, în biserică, în școală și în parohie are un rol hotărâtor întru păstoria credincioșilor. Desigur, ținând seamă de aceste motive un Sinod, ținut la Cartagena, a stabilit: «Fiii preoților să nu se facă privești rea lumii și nici măcar să privească la asemenea privești și unde sunt hule și batjocuri și păcătoase lucruri să nu se apropie». (Melhisedec, Teologia Pastorală, București 1862, p. 100—108).

E foarte necesar deci ca copiii preotului să prezinte din toate punctele de vedere un exemplu bun în fața credincioșilor din parohie.

La fel trebuie să fi atent, iubite frate, la credința și morala persoanelor pe care le ai angajate în slujba familiei tale, ca de exemplu servitori, servitoare etc. Nu este lucru indiferent pentru parohie viața și conduita acestor persoane. Parohienii nu voesc, și cu drept cuvânt, ca în casa preotului lor să se adăpostească persoane a căror credință în Dumnezeu și moralitate lasă de dorit. Și mai mult: Trebuie să știi că ești dator să lucrezi la continua lor îmbogățire sufletească, la întărirea credinței, la înmulțirea virtuților și la respectarea amănunțită a legilor morale. Din bun trebuie să-i faci foarte buni, din credincioși foarte credincioși și foarte morali. Să nu exploatezi în nici o formă și în nici o împrejurare asemenea persoane. Să le acorzi timpul necesar pentru rugăciune, mai ales în Dumineci și sărbători, când să servești sfânta liturghie și să te porți față de ele cu creștinească dragoste

și cu frățescă bunăvoință. Altfel, ușor poți să distrugi, prin aceste persoane, tot ceea ce clădești în sufletul parohienilor prin toate mijloacele de păstorire colectivă și individuală în parohia ta.

Rânduiala și curățenia casei tale, rânduiala și curățenia din curte, din grădină și din întreaga gospodărie ta sunt deosebit de lucruri care ajută vieții sufletești și materiale a credincioșilor din parohie. atunci când acestea sunt de așa natură încât pot să servească de model în fața tuturor.

Iată, iubite frate, câteva sumare îndrumări, date cu referire la problema care te interesează, la problema familiei preotului. Observarea și îndeplinirea acestor îndatoriri ajută nespuse de mult păstoririi sufletelor în parohie. Mai mult: ele chiar condiționează întreaga viață religioasă-morală

a parohienilor, așa precum această viață condiționează, la rândul ei, întreaga viața ta viitoare. Deci între tine, între familia ta, între parohia ta și veșnicia vieții viitoare există un raport causal foarte puternic, există un lanț de legătură perfectă...

Știind acuma aceste adevăruri, nu mă indoiesc că te vei strădui să-ți îndeplinești cu sfinte încredințări personale, că vei căuta să faci din familia ta un exemplu de creștinăscă viețuire, din parohia ta un model de desăvârșire morală și din veșnicia ta o lumină nepătată, o bucurie neumbrită și o fericire totală...

Domnul, cu al Său har și cu a Sa iubire de oameni să-ți ajute să ajungi la această fericire!

Al tău binevoitor frate:
Pr. TEOFIL

Greșala Păr. Dionisie Lungu

Păr. Ieromonah Dionisie Lungu, care scoate în București foaia *Glasul Monahilor*, a plecat de curând într-o călătorie în Transnistria. Bun prilej de a scrie articole despre cele văzute sub noua păstorie românească.

Zis și făcut. Păr. Dionisie a plecat la un drum greu, în Inghesuiala trenului. A stat acolo peste o săptămână, a intrat în contact cu căpeteniile bisericesti ale Transnistriei în Odesa și Balta, iar apoi s'a întors la București și pune-te băiete pe scris și tipărit.

Știri a cules Păr. Dionisie berechet. A umplut cu ele un număr întreg din *Glasul* și apoi a ieșit cu el în lume.

Dar lumea n'a fost mulțumită de el. De ce? Pentru că s'i. Sa atâta ce a ridicat în slăvi pe Vlădica Transnistriei, I. P. S. Visarion, încât urma că tot ce avem biserică acolo, a fost faptă înalt Prea Sfințit Sale.

Dar până la înalt Prea Sf. Sa, a lucrat acolo, mai mult de un an, Păr. Arhim.

Scriban. Prea Cuvioșia Sa a deschis multe biserici, a pornit multe lucrări duhovnicești, a făcut cursuri creștinești la Universitatea Odesei, după cum zările au scris la vremea despre toate acestea. La unul din aceste cursuri, a luat parte și Păr. Profesor Lupaș al nostru care a luat cuvântul și a vorbit la sfârșit.

Fără îndoială, sub Păr. Arhim. Scriban era o activitate creștinească simțită. Prea Cuvioșia Sa a tras cea dintâi brazdă și a adus personalul de care Misluna Ortodoxă avea nevoie.

Toată munca aceasta, de un soi cu totul nou, a fost întemeiată și cărmuită, peste un an de zile, de Prea Cuvioșia Sa. Cine a venit după aceea, a găsit treabă făcută deagata. Oricâte mai erau de făcut, nu se poate tăgădui că Păr. Arhimandrit a început și a lucrat cu mară greutate. Nu avea unde locul. Deși avea la îndemână palatul foștilor arhiepiscopi ai Odesei, totuși acesta era dărăpănat rău. S'a aciuat și Prea Cuvioșia Sa cum a pu-

tut într-o odăiță de care I. P. S. Visarion s'a mirat că a putut locul cineva.

De! greutate și lipsurile inepului I. P. S. Visarion nu le-a putut suferi, ci, la scurtă vreme după instalarea sa, și-a dat demisia. Numai după ce stăpânirea mirenească s'a mai apucat să mai implinească lipsurile, a primit să rămâie acolo.

Cu toate acestea Păr. Dionisie atâtă merite ce trâmbează pe seama Mitropolitului Visarion, atâtea ce-l arată că a făcut tot ce este treabă bisericăscă în Transnistria, încât Păr. Arhim. Scriban dispăre cu totul,

Păr. Dionisie nici nu-l pomeneste. Și doar toate bisericile mari ale Odesei, pe care Sf. Sa le numește și unde s'a adăpostit, în preșimta grăii, și unde a găsit călugăr cunoscut, au fost deschise și puse în lucru sub Păr. Arhimandrit Scriban. Acuma poți vorbi de catedrala Odesei, de biserica Sf. Pantelimon și altele care-ți iau ochii prin măreția lor. Toate acestea însă nu erau deschise mai înainte de Păr. Arhimandrit. Prea Cuvioșia Sa era cel ce tot căra Sf. Mir dela București pentru sfințirea diferitelor biserici.

Lumea a cetit foaia Părintelui Dionisie cu toate osanalele cântate pe seama Mitropolitului Visarion, dar fără pomenirea muncii de mai înainte a arhimandritului. Atunci s'a cârbit de așa ceva. Ea era marea înșală de loal Păr. Arhimandrit muncitoră însăși foala Părintelui Dionisie ca s'o scoată în fața lumii cu obraz curat și s'o facă în stare a fi cetită. De aceea s'a minunat: Cum Dumnezeu! tocmai acest Dionisie, care s'a folosit atâtea vreme de munca Părintelui Arhimandrit Scriban, să treacă peste ea și să pomenască numai de Mitropolitul Visarion ca înfăptuitorul a tot ce s'a făcut în Transnistria.

I-a spus-o și Părintele Dionisie în față. Atunci acesta, dacă a văzut că nu poate leși din aceasta cu obraz curat, s'a gândit s'o dregă.

Abea după ce foaia cu osanele pentru Mitropolitul Visarion a ieșit, s'a gândit să scoată una și pentru Păr. Arhim. Scriban. De aceea acum umblă să caute articole pentru Prea Cuvioșia Sa.

Dar treburile nu-i merg prea cu spor.

În București se află, de pildă, Păr. Arhim. Antim Nica, fost vicar al Mislunii din Transnistria și adus acolo de Păr. Scriban. Păr. Dionisie l-a cerut articol, dar acesta l-a refuzat.

Acum umblă s'o dregă. Până la urmă, poate o încopi ceva. Dar tot rămâne fața care nu se poate acoperi. De unde ar fi fost atât de ușor să fi pomenit de meritele Părintelui Scriban din capul locului, acum trebuie să tragă targa pe uscat.

Cu aceasta Păr. Dionisie s'a ales din turneul său prin Transnistria.

Acestea le poate afla cine umblă prin meleagurile Bucureștilor, cum am umblat noi.

Este o datorie morală și națională să ajutăm familiile desrobitorilor.

Predică de război¹

„Iar când a încetat Isus să vorbească, a zis către Simon: De-părtează corabia la adânc și aruncați mrejele pentru pescuit! (Luca 5, 4).

În epoca profetului Isaia (v. 7 a. Hr), Regatul Iuda cu cetatea Ierusalimului se află într'un greu impas! Prin situația sa geografică acest regat se află la o răscruce a marilor drumuri: poartă spre Răsărit și prag al Egiptului. Tocmai din această pricină era primejduit. Asirienii dela Babilon înaintau vertiginos spre Apus iar Egiptul amenința dinspre Sud. Problema pentru Regatul poporului ales era: Să se alieze cu Egiptul sau să se supună năvălitorilor din Răsărit?

În mijlocul nesiguranței generale răsuna glasul profetului Isaia! Nu priviți la primejdia din afară! Lecuți cele dinlăuntru ale voastre; grija la sufletul nostru, că iată sunteți departe de Dumnezeu. Într'adevăr, cu tot fastul cinstirii lui Dumnezeu în templul din Ierusalim poporul era dat idolatriei de sus până jos: Luxul, plăcerile, dorul de înăvufire, iată idolii poporului și dușmanii națio-

¹ Rostită în catedrala din Sibiu.

FOIȘOARA

Contribuții la restaurarea Mitropoliei Transilvane

de
I. MATEIU

Prorectorul Academiei Comerciale din Cluj—Brașov

Viața și opera Mitropolitului Andrei Șaguna au fost înfățișate în 1909, cu talent și erudiție, într-o monografie istorică atât de luminoasă, încât ni se pare că timpul a consacrat-o, ca inspirație și adevăr, printre creațiunile definitive¹.

Dacă de atunci încocoace au mai apărut studii și cercetări, fără îndoială multe din ele merituos și privire la acest subiect fascinant, vom constata imediat că autorii lor nu s'au gândit de loc să încerce a urca și ei pe culmile dificile ale sintezei istorice, ci plecând dela faptul împlinit prin condeiul celui mai iscusit istoriograf al Transilvaniei de astăzi, s'au mulțumit să aducă amănunte și uneori să desvolte, pe cadrulul de o simetrie perfectă a maestrului, anumite linii caracteristice figurii nemuritorului Ieroh.²

Astfel orice știre sau informație nouă, pe care norocul ne-o scoate în cale, devine prețioasă mai mult prin sporul de precizie și claritate a fondului, trasat magistral, decât prin iluzia de a modifica esențial portretul intrat pe vecl în conștiința populară.

Dar în schimb, descoperirea unor asemenea informații post, în felul lui, în sufletul adevăratului de personalitate gigantică a Mitropolitului, retrăind în toate detaliile sbuctumului lui neodihnit, risipit în atâtea realizări de o uluitoare trăinicie și rodnicie națională.

¹ I. Lupaș, *Mitropolitul Andrei Șaguna*, ediția I, Sibiu, 1909. Ediția II, Sibiu 1911.

² Cităm printre altele următoarele lucrări: D. Stăniloae, *Înzădat: Statul organic este Șaguna*, Sibiu, 1933; Const. P. Secelean, *Dreptul canonic în literatura românească*, „Cercetări istorice”, Iași, An. II—III [1926—1927], pp. 1—43; Gh. Tulbure, *Mitropolitul Șaguna*. Opera literară, scrisori pastorale, circuli școlare, diverse, Sibiu, 1938; I. Mateiu, *Problema drept bisericesc*, Cluj, 1922; Idem, *Contribuții la istoria dreptului bisericesc*, București, 1922.

În centrul acestor încordate frământări de un sferl de veac reținem din nou, ca o stea polară a tuturor gândurilor sale, idealul restaurării Mitropoliei române. Ceea ce surprinde este faptul, că Șaguna meditase această problemă pe când se găsea încă la *Carlovii*, fiindă după mărturia Episcopului Ioan Popasu — care i-a fost cel mai bun și mai devotat colaborator — când noul Vicar veni în 1846 la Sibiu, finuse să facă delegației, ieșită în întâmpinarea lui, următoarea declarație: „Pășesc pe pământul cel clasic al străvechei Mitropolii române ortodoxe și vă făgăduiesc sărbătorește că voi lucra neobosit pentru înființarea ei. Așa să-mi ajute Dumnezeu”¹.

N'a fost în viața noastră națională eveniment publică, urmărită cu mai multă ardoare și tenacitate decât aceasta. Și în același timp trebuie să adăugăm, că nici una din ele n'a întâmpinat atâtea dușmăni grele și înmătriviri înverșunate, jeseute cu ură și rafinement de împătrita coliliie înghebată ad hoc între biserica sârbească, ierarhia catolică, guvernele maghiare și Viena ulramontană.²

Dacă după o luptă dramatică de 26 de ani cu asemenea adversari redutabili, victoria totuș a revenit românismului ortodox prigonit, miracolul se datorește exclusiv lui Andrei Șaguna. Geniul lui politic și tactul său diplomatic au știut exploata cu dibăcie suverană toată căile și împrejurările, ce-i puteau fi utile în realizarea supremiei năzuințe a încordărilor sale de inegalabilă grandoare.³

Dacă adunarea națională din 1848 de pe Câmpia Libertății a cerut „restabilirea Mitropoliei române și a sinodului general anual după vechiul drept” cu deputații clerici și mirenii, nu ezitam să credem că ideea aparținea în mare măsură lui Șaguna, care de acord cu ceilalți fruntași de-o entuziasă tinerețe, a înțeles să-i dea chiar semnificația precisă a refacerii unității noastre religioase în spirit ortodox.⁴

Petițiunile adresate Împăratului în 1848 și 1849 de către reprezentanții ortodocși și catolici ai națiunii române

¹ Cf. I. Lupaș, *Mitropolitul Andrei Șaguna*, p. 325. Citațiile le facem după ediția din 1909.

² I. Lupaș, *Mitropolitul Andrei Șaguna*, p. 324; N. Popea, *Vechea Mitropolie*, Sibiu, 1870, p. 154 și urm.; N. Popea, *Arh. și Mitr. A. Șaguna*, Sibiu, 1879, p. 134 și urm.

³ Vezi N. Iorga, *Andrei Șaguna* în „Oameni cari au fost”, Vălenii de Munte, 1911, I, p. 45; Gh. Barițiu, *Părți alese din istoria Transilvaniei*, Sibiu, 1891, III, p. 495.

⁴ Cf. studiul meu: *Problema unității religioase în revoluția din 1848* [în studiul omagial închinat fraților Al. și I. Lapedatu, București, 1936, p. 469 și urm.].

nu lasă nicio îndoială în această privință. Ei cer de o parte unirea politică a tuturor Românilor din statele Austriei, iar de alta un congres național, care să alegă atât pe șeful politic al națiunii române cât și pe cărmuitorul bisericesc mâni din cuprinsul Monarhiei.¹

Când însă constată că executarea hotărârii de o importanță națională atât de covârșitoare întâmpină opoziția fățișă a Blajului lui Lemenyi, iar în 1850 văzu, că pe urma conferinței episcopatului catolic de ambele rituri din Strigonia se puse la cale înființarea unei Mitropolii gr. catolice cu încă două episcopii noul, la Lugoj și la Baia Mare, „ca un contraepiscopium al Bisericii ortodoxe”² sufletul lui Șaguna se tulbură adânc.

Dovada o avem în două memorii din 1855 prin care protestează cu nestăpânită revoltă împotriva scrisorii pastorale din același an a noului Mitropolit greco-catolic Alex. Șuluțiu, care îndrăznise să afirme, că prin numirea sa împătrita a restabilii veche Mitropolie de Alba-Iulia în domnița de a fi întărită și răspândită unirea Romei.³

Șaguna își întemălază protestul sărbătorec, făcând nu numai în numele episcopiei sale, ci și în al bisericii ecumenice orientale, pe următoarele argumente expuse în memoriul întâi din 24 Mai 1855:

a) Biserica ortodoxă a avut din timpurile cele mai vechi un scaun mitropolitan în Alba-Iulia;

b) Mitropolia aceasta se îngroapă sub mitropolitul Atanasie, care o părăsi din îndemnuri politice și nu din convingere.

Dar prin actul săvârșit Mitropolia n'a putut fi transferată în jurisdicția Bisericii greco-catolice, ci ea a rămas o proprietate inalienabilă a Bisericii noastre, care în împrejurări favorabile o poate aduce îarăș la viață. Încetată în frac, de drept ea nu s'a pierdut, pentru că Atanasie când trecu la unire a fost îndreptățit să dispună numai de conștiința lui proprie, nici decum însă și de proprietatea Bi-

¹ Cf. N. Popea, *Memorialul Arh. și Mitr. Andrei Șaguna*, Sibiu, 1889, I, p. 247. Chiar de atunci, adică din toamna anului 1849, Schemerling declarase agentului de curte Dobran, că Români ortodocși vor căpăta un Mitropolit propriu [vezi N. Popea, *Arh. și Mitr. A. Șaguna*, p. 261].

² Așa o califică Șaguna în al doilea protest adresat direct Împătrului, cu data de 1 Decembrie 1855, împotriva uzurpării titlului vechii Mitropolii ortodoxe de Alba-Iulia, de către noul Mitropolit gr.-catolic Al. Șuluțiu. [Vezi Popea, *Vechea Mitropolie*, p. 179.]

³ Vezi pastorala lui Șuluțiu reproducută la N. Popea, *Vechea Mitropolie*, p. 167.

nali cari primejdiau sufletul lui Israil. In fața acestora, urêchea profetului auzea tunând din cer acest verdict: „Acest popor mă cinstește buzele, dar inima sa este foarte departe de mine“.

Sunt în viața fiecărui om și-a fiecărui popor ceasuri tragice în cuprinsul redus al cărora li se hotărăște viitorul pentru multă vreme. Să privim ceasurile pe cari le trăim noi azi în față. Mi se pare că sunt de acelea cari hotărăsc de soarta noastră pentru veacuri. Un mare conducător de popor spunea că acum se hotărăște viitorul Europei pentru 500 de ani. Simțim cu toții că trăim unul din ceasurile tragice, așa cum pe vremea profetului Isaia l-a trăit Ierusalimul. Cum ne înfățișăm pentru acest ceas?

Peste multe primejdii a trecut neamul nostru în istoria sa; multe năvăliri a înfrunțat, mult a suferit, dar peste toate a știut să-și păstreze intact și curat sufletul!

Primejdia care se arată la orizont acum pentru neamul nostru, se pare că vrea să lovească tocmai în această comoară moștenită dela strămoși, sufletul național!

Intrebarea se pune, suntem noi pregătiți și destul de ofeliți pentru a ne apăra sufletul!

Cum ne înfățișăm înaintea lui Dumnezeu cu sufletul nostru? Care este raportul nostru cu cerul? Sufletul nu poate fi mântuit decât prin credința în Dumnezeu. Credem noi destul pentru ceasurile tragice cari ne amenință?

Biserica maică ocrotitoare a sufletelor își întrebă fiii: Dela Vlădică la opincă, dela marii cărturari până la cei de jos: Cum stați cu sufletul? Unde vă este credința? Cinstiți pe Dumnezeu din toată inima, sau vă apropiați de El cu fățărnicie, numai cu forme goale, cu buzele și cu vorbe deșarte?

Să luăm aminte: Decât primejdia din afară mai primejdoasă este idolatria modernă care s'a generalizat în viața noastră. Din această indiferență spirituală, din tihna noastră de toate zilele cuvântul Mântuitorului ne strigă: Mână la adânc!

Unde este înălțimea pe care să urcăm, când totul în viața noastră e strâmt și rece și mărginit.

In literatura noastră, în cugetarea românească desprindem cu regret o notă deprimentă, vedem preocupări cari nu trec orizontul pământesc. Lipsește avântul spre înălțimi elanul riguros spre larg:

Cerul nostru-i trist și rece
Marea noastră-i de îngheț.

Mână la adânc!

Este o poruncă pentru ceasul de acum, ceas crucial, ceas de primejdie!

Nu numai în primejdie ci chiar în ceasul morții: leși la larg, urcă-te pe înălțimea credinței, pentru ca moartea ta să fie poartă de viață și ultima clipă a existenței tale, momentul prim al desăvârșirii în eternitate.

Preot Gh. Secaș

Bibliografie

Ioan Gh. Savin, Prof. la Facultatea de Teologie din București: *Apologetica*. Vol. II. Existența lui Dumnezeu. Partea II-a. Probele: Cosmologică și teleologică. București (Tipografia cărților bisericesti), 1943. Pag. 274, Preț: Lei 400.

Continuând de sârg realizarea planului măreț de a da teologiei românești un sistem complet de apologetică ortodoxă, dl. prof. Ioan Gh. Savin ne-a surprins plăcut anul acesta prin darea la lumină a părții a doua a volumului II, care tratează probele cosmologică și teleologică despre existența lui Dumnezeu.

Cartea se împarte în două mari compartimente, dintre cari primul se ocupă cu argumentul cosmologic în cele două aspecte sau formulări ale sale și anume proba mișcării și proba contingenței. Cât privește compartimentul al doilea, dedicat probei teleologice, trebuie să remarcăm în primul rând un capitol cu totul nou și extrem de interesant: *teleologia istorică*. În pagini deadreptul cuceritoare despre sensul sublim al istoriei, dl. prof. Savin arată

că existența lui Dumnezeu este de o evidență covârșitoare în domeniul realității istorice.

Teolog adânc și filosof erudit, eminentul nostru apologet se apropie, prin această ultimă lucrare, și mai mult de închegarea completă a unui curs monumental de apologetică ortodoxă. Bazată pe o amplă orientare și documentare în materie, cartea aceasta — ca de altfel și celelalte — este la curent cu cele mai recente rezultate filosofico-științifice și depășește prin aceasta tot ceceas s'a scris, până acum, la noi în această direcție. Ca atare, opera apologetică a dlui prof. Savin are o importanță imensă nu numai pentru teologia ci și pentru cultura românească în general. Căci ea nu se limitează la umplerea unui gol așa de mult simțit în teologia ortodoxă, ci prin fundamentarea și apărarea adevărilor de bază ale ortodoxiei, aduce un necontestat serviciu culturii autentice românești ce-și are pârghia fundamentală ancorată în credința creștină. Imbrăcată în haina unei înalte tinute științifice și'n aceea a unei remarcabile subtilități filosofice, opera apologetică a dlui prof. Savin satisface integral nevoile actuale ale teologiei ortodoxe. În aceasta și constă valoarea teologico filosofică excepțională a activității bogate a dlui prof. Savin.

Deși s'au destinate a fi în primul rând manuale de studiu, totuși lucrările apologetice ale dlui prof. Savin n'au nimic din rigiditatea și monotonia manualelor. Căci pe lângă precizie și claritate, expunerea excelează prin violclune și avânt. Toate aceste calități recomandă dela sine cărțile respective. De aceea ne mărginim a ura eminentului nostru apologet, sănătate și putere de muncă nelimpunată, ca să ne poată da cât mai curând întreaga apologetică pe care o așteptăm cu nerăbdare.

Preot Dr. CORNELIU SÂRBU

Acolo departe, față în față cu inamicul se bat cu dârzenie, copii, frați, părinții noștri. Să nu le slăbim rezistența făcând să circule minciunile lansate de inamic.

INFORMAȚIUNI

P. S. Sa Episcopul Vasile Stan al Maramurășului a fost instalat Duminecă, în 3 l. c. de către I. P. S. Sa Mitropolitul Visarion Puiu, ca episcop la Balta în Transnistria.

Pentru desgroparea cetăților dacice din Ardeal, s'a procedat la săpături, deocamdată în munții Sebeșului. Lucrările se fac de profesori specialiști, între cari amintim pe dl prof. Dalcovici, cu ajutorul muncii tineretului școlar, venit din toate unghururile țării. Prima cetate dacică desgropată este Cetățuța, unde s'au scos la lumină prețioase comori istorice, nu numai din punct de vedere al arheologiei, ci și al dreptului neamului românesc asupra munților și al întregului platou al Transilvaniei, — elementul român este continuatorul dacoromanilor pe cele două laturi ale Carpaților. — Munca săpăturilor se urmează.

Colectare. Consiliul de patronaj al operelor sociale organizează, în cursul lunii curente, o colecție de *materiale vechi*: fier, materiale nefierose, cărpe, zdrențe, țesături, hârtie etc., care vor fi predate armatei pentru a le transforma în produse mari.

Cantine școlare. S'au inaugurat de curând cantinele școlare din municipiul Sibiu, susținute de Consiliul de patronaj. În cele șapte cantine școlare sibiene iau prânzul gratuit în total 709 copii și adevăți 574 elevi și eleve dela școlile primare, și 135 dela școlile de copii mici. Corpul didactic primar al Sibiului sprijinește cu devotament misiunea acestor cantine.

Dela Cercul Teritorial Sibiu. 1. Elevii din clasa 5-8 secundară, ctg. 1946 și 1947, care au fost repetenți din orice motiv în clasa actuală sau precedentă, au dreptul la amânare pentru studii.

2. Elevii din clasa 8-a secundară ctg. 1945, care repetă aceasta clasă sau clasa precedentă, au dreptul la amânare pentru studii, oricare ar fi motivul repetenței.

3. Elevii care au până la 2 ani în-

sericil ecumenice, dela care n'avea nicio imputernicire. Nici chiar ierarhia catolică n'a considerat Mitropolia ortodoxă a Alba Iuliei trecută, prin unire, în proprietatea Bisericii greco-catolice, dovadă faptul că Vaticanul a înființat o episcopie nouă cu numele de „episcopia Făgărașului“ și o a subordonat mitropolitului din Strigoniu.¹

Cum regimul n'a dat nicio urmare acestui protest Șaguna înaintează în același an cu data de 1 Decembrie al doilea protest, care prin proporțiile și înținuța lui va rămânea unul din cele mai superbe monumente de simțire și demnitate românească.²

El declară aici, că Biserica ortodoxă este cea mai veche în țară. Dacă a existat cândva o Mitropolie în Alba-Iulia — fapt ce nu se contestă — ea n'a putut fi decât ortodoxă. Iar dacă a fost ortodoxă, ceea ce iarăși trebuie să se admită, căci altfel nu s'ar putea imagina o Mitropolie în acele timpuri, apoi atunci nicio vreme și nicio putere nu putea răpi Bisericii un drept, la care ea n'a renunțat niciodată de voie bună și pe care tocmai de aceea ea l-a posesat totdeauna, deși nu l-a putut exercita totdeauna.

Cu atât mai puțin s'a putut vătămă un drept atât de vechi prin așa zisa uniune, pentru că atunci Mitropolitul și cel trecuți cu el au acționat numai în persoana lor, iar nu din însărcinarea și cu aprobarea canonică a Bisericii. Când în clipa, când Atanasie pădăsi credința părinților săi prin călcarea jurământului făcut, el era deja în afară de Biserică, decăzând din toate drepturile ce le avea în calitate de credincios, și numai ca atare. Precum în biserica romano-catolică un episcop căzut din credință nu poate duce cu sine în altă biserică oficiul, demnitatea și drepturile episcopiei sale, tot așa trebuie judecată situația și în Biserica ortodoxă, câtă vreme mai domnește pe pământ vreun drept dumnezeesc și omenesc.³

Iată argumentele, redate aproape textual, pe cari Șaguna le invocă în sprijinul vechei noastre Mitropolii. Ele sunt atât de adevărate și sguduitoare, încât și după aproape 90 de ani impresionează cu aceeași putere conștiințele ortodoxe, ce încep să fie astăzi din nou tulburate.

Văzând deci Șaguna că speranțele lui de a resta-

¹ N. Popea, *Vechea Mitropolie*, p. 174, unde este reproducut textul.

² Textul memorialului la Il. Pușcariu, *Mitropolia Românilor ortodocși din Transilvania și Ungaria*. Sibiu, 1900, pp. 122—151 [docum.].

³ Vezi N. Popea, *Vechea Mitropolie*, p. 177 și urm.

bili unitatea religioasă a Românilor din Transilvania, așa cum se hotărise în 1848 pe Câmpia Libertății, s'au risipit, el se hotărî să caute compensația în alt plan îndrăzneț, și anume în concentrarea Românilor ortodocși din toate țărrile imperului habsburgic într'o singură Mitropolie cu reședința în Transilvania.⁴

Prin soboare, memoriu numeroase — printre cari cel din 1 Decembrie 1855 a rămas celebru — și prin delegațiunii la Viena, se obțin la 1860 o promisiune principiară dela împărat, că nu este neaplecă a încuviința înființarea unei Mitropolii ortodoxe, dar pentru aceasta e nevoie de avizul unui sinod episcopesc sub președinția Patriarhului sârbesc din Carlovici.⁵ Iar trei ani mai târziu — după alte cereri și audiențe la Curte — un autograf preafalt anuofă că Maiestatea Sa are intențiunea să creleze o Mitropolie independentă de cea sârbească, pe seama Bisericii ortodoxe române.⁶

O serie de întrebări puse de Cancelaria aultică în legătură cu organizarea viitoarei Mitropolii, îndeamnă pe Șaguna să convoace la Sibiu, în luna Martie 1864, un nou Sinod episcopal, care răspunde printr'o adresă înaintată împăratului.⁷ Adresa este importantă prin faptul, că membrii sinodului, clerici și mireni, își manifestă întristarea lor față de un pasagiu al rescriptului Cancelariei, care vrea să restrângă hotărârile Mitropoliei numai la Transilvania, căci prin aceasta — zic ei — „o parte a națiunii române de religie greco-ortodoxă din țărrile Maiestății Tale va rămâne și mai departe ruptă de matca ei, și subordonată unei ierarhii sârbești anticanonice față de coreligionarii români“. De aceea ei se roagă, ca Mitropolia în perspectivă să se întindă asupra tuturor Românilor ortodocși din Monarhia austriacă, așa cum au cerut-o în toate adresele lor anterioare.⁸

Dorința aceasta întâmpină dificultăți numeroase, provocate de rezervele politice ale Vienei ca și de presiunile sârbești și de ambițiile Episcopului Eugeniu Haeman din Bucovina, care părăsind punctul de vedere vechi, ridică

¹ Cf. Actele soborului dtecezan din 1850. Vezi și dr. Il. Pușcariu, *Mitropolia*, pp. 77 și 96 [documentele]; N. Popea, *Vechea Mitropolie*, pp. 121 și 200.

² Cf. Il. Pușcariu, *op. cit.*, p. 167 [documentele]; N. Popea, *op. cit.*, p. 190.

³ Cf. Il. Pușcariu, *op. cit.*, p. 208 [documentele].

⁴ Cf. Actele Sinodului din 1864. Sibiu, 1864, p. 276.

⁵ Vezi de pildă petițiunea înmănată împăratului în 15 Martie 1862 de către o delegațiune condusă de Șaguna, unde era reprezentată și Bucovina [la Il. Pușcariu, *Mitropolia*, p. 200 [documentele].

în sinodul dela Carloviț din 1864 pretențiunea — contrară vederilor clerului și poporului său — a unei Mitropolii separate pentru Bucovina.¹ Dar restaurarea Mitropoliei mai era combătută — firește pe căi suterane — și de către Biserica Blajului, prin conducătorul ei Mitropolitul Alexandru Șuluțiu. Faptul e aproape de necrezut dacă n'am avea mărturia directă a lui Șaguna, împărțită pe cale particulară unui prieten distins.²

În fața atâtor inamici, „numeroși ca nisipul mării“, Ierarhul dela Sibiu era cuprins nu odată de legitime îndoieli cu privire la rezultatul luptelor sale. Se inventase de către bărbaiții de stat dela cârmă până și ipoteza perfidă, că fiind Șaguna bolnav s'ar putea întâmpla să moară ca mitropolit nou numit, ceea ce ar aduce, atât fânăra Mitropolie cât și regimul însuși, într'o mare perplexitate.³ Așa dară, în socotelile guvernului vienez argumentul suprem care conta pentru reînființarea Mitropoliei ortodoxe române, nu era atât dreptatea cererii poporului nostru, cât în deosebi personalitatea lui Șaguna, cu prestigiul ei excepțional la Curte. Aceasta a și determinat în scurtă vreme soluționarea marelui probleme românești, grație deoparte sprijinului sincer dat de Schmerling, președintele guvernului din Viena, dar mai ales prejuriilor speciale a împăratului față de Șaguna.⁴ Astfel cu data de 24 Decembrie 1864 Monarhul înștînță printr'un autograf pe Șaguna, că a încuviințat înființarea Mitropoliei, conferindu-i în același timp demnitatea de Arhiepiscop și Mitropolit al Românilor ortodocși din Transilvania și Ungaria.⁵

¹ Cf. Il. Pușcariu, *Mitropolia*, p. 248 și urm. [documentele].

² Intr'o scrisoare din 25 Martie 1863 către Andrei Mocioni, Șaguna spunea: „Eu rezolvarea Mitropoliei noastre o condiționez dela politica guvernului, carea dacă regimul nu va da ascultare machinațiilor iezuitice, și între care mult figurează și protestul Ex. Sale Arhiepiscopului gr.-catolic Șuluțiu, și joacă o rolă însemnată, de bună seamă va ieși favorabilă pentru noi“ [la Pușcariu, *Mitropolia*, p. 207 [documentele].

³ Sunt cuvintele lui Șaguna dintr'o scrisoare adresată la 15 Noiembrie 1864 lui N. Popea [în Popea, *Arh. și Mitr. A. Șaguna*, p. 142].

⁴ Cf. Popea, *Vechea Mitropolie*, p. 294.

⁵ Iată textul autografului: „Iubite baron de Șaguna, ascultând rugărilor Românilor gr. ort. din Transilvania și Ungaria, în consonanță cu intențiunea manifestată prin rezoluțiunile mele din 27 Septembrie 1860 și 25 Iunie 1863 am încuviințat, ca pentru dânsii să se înființeze o Mitropolie independentă, coordonată cu cea sârbească, și ca biserica episcopescă din Transilvania să se ridice la demnitatea mitropolită. Totodată aflu a te denumi pe Domnia ta de Arhiepiscop și Mitropolit al Românilor gr. ort. din Transilvania și Ungaria. Viena în 24 Decembrie 1864. Francisc Iosif“ [la Popea, *Vechea Mitropolie*, p. 295; Pușcariu, *Mitropolia*, p. 305 [documentele]. [Va urma]

rerupere de școlaritate, au dreptul la amănare pentru studii.

Cererile de amănare, însoțite de certificatele de înscriere în anul școlar 1943/1944, se vor depune la Cercul Teritorial cel mai târziu până la 20 Octombrie 1943. — Comandantul Cercului Teritorial: Lt. Colonel Leonte Comșa. Șeful Bir. 1. Recrutări: Maior, Fulea M. Moise.

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu.

6. **Duminecă în 17 Octombrie 1943**, servesc: cons. stavroilor Emilian Cioran, Aurel Nanu și prot. Mihail Neagu; diaconii: Anatolie Scurtu și cons. Alex. Popa. **Predică: cons. Aurel Nanu.** La Oastea Domnului predică după masă la ora 4: **Pr. Ioan Albu** dela parohia Sibiu-Iosefin.

CĂRȚI ȘI REVISTE

Viața ilustrată, valoroasa revistă de sub ocrotirea P. S. Sale Episcopului Nicolae Colan și sub redacția profesorului L. G. Munteanu, a apărut pentru luna lui Octombrie 1943. Proză și versuri semnează în acest număr: V. Vlad, Pimen Constantinescu, L. G. Munteanu, Pr. Fl. Mureșanu, Ion Breazu ș. a. Toți iubitorii de literatură bună și sănătoasă se vor bucura la primirea acestui număr al foil scris pe seama familiilor noastre românești.

Istoricul Liceului Gheorghe Lazăr din Sibiu, 250 de ani dela întemeierea lui, 1692—1942, de **Preot prof. Dr. Ioan Stanciu**, Sibiu, «*Dacia Trăiană*» 1943 — Pg. 212, Lei 350.

Publicația preotului profesor pensionar al liceului românesc din Sibiu, Dr. Ioan Stanciu, — apărută cu ocazia împlinirii celor 250 de ani de existență ai gimnaziului (liceului) de stat, aduce prețioase date și informații din trecutul și prezența acestui așezământ în trei epoci deosebite: prima epocă a fost cea latină, cu călugări ieziști, apoi preoți de mir romano-catolici, dela 1692 până la 1850; epoca germană, în vremea absolutismului austriac, până la 1867; și epoca maghiară, dela 1868 până în 1919, când liceul este preluat de statul român. Cu anul acesta începe epoca nouă, cea românească, cu limba pe predare românească.

Toate aceste epoci sânt prezentate documentat și impresionant, și ofer o lectură interesantă în deosebi pentru numeroșii foști elevi, — câți vor fi trăind, — ai acestei vechi școli ardelenice.

Refineam, dintre datele cuprinse în monografie, că elevii români, în cele două veacuri și jumătate de existență a institutului au format aproape totdeauna majoritatea, uneori relativă, mai adesea absolută a tinerimii școlare.

Elevii români ai școlii au fost însă superiori colegilor de alt neam nu numai ca număr, ci și ca inteligență, — ceace se arată cu cifre grăitoare atât în prima, cât și în a doua și a treia epocă a școlii.

O listă bogată de personalități politice și culturale, care și-au făcut studiile în acest institut, împodobeste paginile monografiei. Sântem de părerea unui recensent al lucrării de față, care arată că ar fi un mijloc excelențios educativ, dacă lista acestor nume, trecute în patrimoniul spiritual al neamului, ar fi așezată în fiecare sală de clasă a institutului. Cei chemați vor binevoi să mediteze asupra acestei propuneri.

Recomandăm cartea, scrisă de părintele profesor Stanciu, mai ales bibliotecilor de pe lângă școlile noastre secundare.

Preotul Victor N. Popescu: «Sufletul preotului în luptă cu ispitele». Bucu rești 1943.

Sf. Ioan Hrisostom spune în cartea: „Despre preoție” aceste cuvinte pline de adevăr: Mai multe sunt furtunile ce sgudue sufletul preotului decât vânturile cari sbuciumă marea.

Mănecând poate dela aceeași constatare, și dela aceea că cu cât cineva împlinește o misiune mai înaltă, sufletul său este pândit de mai multe ispite. Preotul Victor N. Popescu, a strâns într'un volum gânduri și meditații despre ispitele cari dau năvală asupra preotului, precum și despre mijloacele prin care el — slujitorul lui Dumnezeu — poate înfrânge și poate ieși biruitor din această luptă furtunoasă cu ispitele.

Desigur cea dintâi grijă a preotului e chemată să se îndrepte spre păstoririi săi. Din dragoste față de ei și din zelul sfânt de a mântui cât mai multe suflete, preotul este prin definiție omul jerfei pentru alții.

Nu este, însă, mai puțin adevărat că un preot nu poate îngriji bine sufletele altora, nu le poate conduce pe calea mântuirii, dacă nu grijește într'o oarecare măsură, mai întâi, de viața duhovnicească și de mântuirea sufletului său. Intre grija preotului pentru sufletul său, pentru păzirea lui în curătenie și între grija pentru sufletele încredințate lui, nu este o coliziune, o nepotrivire. Ci, dimpotrivă, preotul care poartă grija de mântuirea (nu în înțelesul propan, ci duhovnicesc) sufletului său, poartă, fără îndoială, grija și de mântuirea sufletească a credincioșilor.

Curățenia vieții preotului, virtuțile care îi împodobesc sufletul, sunt ca un magnet care atrag spre desăvârșire viața oamenilor, iar păcatele preotului, uneori prea mari și tulburătoare, sunt totdeauna piedeci în calea mântuirii altora. Doar preotul e rânduit ca prin toată ființa și lucrarea lui să fie prilej de mântuire și nu de sminteală, ca să nu se potrivească tocmai lui cuvintele aspre ale Scripturii: „Vai de acela prin care vine sminteala”. Linia de conduită a slujitorilor altarului trebuie să fie de așa fel, încât să scoată din uz acuza jignitoare: „fă ce zice popa, dar nu ce face el”.

Iată din ce motiv atenția ce o dătoarește preotul vieții sale, grija pentru sufletul său, nu este ceva fără folos și orice carte care îl ajută pe acest drum

Douăzeci de ani de rodnică păstorire

În anul curent s'au împlinit 20 de ani, de când vechiul regat chemase pe **Părintele Lucian Triteanu** să ocupe scaunul episcopal al vechii Eparhii a Romanului din Moldova.

Alegerea aceasta de vlădică n'a fost decât o prea bine meritată distincție adusă valorosului muncitor al sfintei noastre biserici ortodoxe ardelenice.

Realizările în organizarea eparhiei a celui ales în 1923 de episcop la Roman, sânt vii mărturii că, în timpul celor două decenii de păstorire, vlădica **Lucian**, ajutat de sfetnicii Săi, a izbutit să producă o activitate plină de bună roduri și în noul său teren de muncă.

Urâm P. S. Sale, la acest prilej, mulți ani cu deplină sănătate spre binele bisericii și al neamului!

de auto-examinare și de întărire proprie spirituală, este binevenită, cu atât mai mult când ea este scrisă cu pricepere și căldură, cum este prezenta lucrare.

Și sunt atât de multe ispitele care bat la poarta inimii unui preot! Ceea ce ne istorisesc Viețile Sfinților despre mulțimea demonilor cari înconjoară chiliile pustnicilor și despre multele înfățișări pe care le iau în calea monahilor, nu sunt povești, ci descrieri adevărate ale unei realități sufletești, a unei experiențe interioare pe care o au oamenii lui Dumnezeu. Preotul Victor N. Popescu prezintă câteva din ispitirile ce se abat asupra preotului. Unele caută să-i pângărească viața lui de om, altele care îl asaltează chiar în exercitiul slujbei lui harice. Și unele și altele înstrăinează pe preot de Dumnezeu și caută să-l coboare de pe înălțimea pe care îl întărește harul preoției. Ispitiri ca: rutina, duhul mândriei, învrăjbirea, gânduri rătăcite, lipsă de credință, duhul lumesc, distracțiile, neînfrânarea, sensibilitatea, iubirea de stăpânire și altele, sunt ca tot atâtea revărsări turburi în alvia vieții și slujirii preoției. Meritul mare al lucrării preotului Victor N. Popescu constă în aceea, că nu s'a lăsat furat de ispita analizării numai a acestor primejdii pentru viața preotului, ci la fiecare din ele a arătat calea și mijlocul prin care preotul poate ieși un biruitor. E o carte plină de realitate, dar nelipsită de idealism. Multe din ele sunt adevărate exortări pentru cei chemați să primească sublima taină a preoției, dacă nu cumva au fost în forma lor primară chiar pentru studenții teologi scrise și rostite. În orice caz, ele pot lumina mult mintea și inima viitorilor preoți și e de dorit ca duhovnicii studenților teologi să desvolte acest gen de lămurire a chemării preoției în legătură cu realitatea sufletului. Pentru cei ce au primit taina preoției, cartea prezintă adevărul împotriva și o înviorare a puterilor sufletului și a punerii lor în slujba Domnului și pentru mulți, căzuți în lanțurile vremea dintre ispite, un corector sosit la vreme. Deaceia o recomandăm tuturor viitorilor și actualilor slujitori ai altarului, iar pe autor îl felicităm că ne-a dat un asemenea sprijin în susținerea misiunii preoției.

Preot Vasile Coman

Nr. 10927/943

AVIZ

Aducem la cunoștință celor interesați adresa On. Minister de finanțe, referitoare la plata gradajilor preoților profesori de religie, care în baza legii cumulului au optat fie pentru parohie, fie pentru catedrală și anume:

Adresa Nr. 68762/1943 a Ministerului de Finanțe — înreg. la Nr. 167528/1943. —

În referire la adresa Dvoastră Nr. 144.729 din 28 Iulie a. c. avem onoare a Vă aduce la cunoștință că acest Departament având în vedere cele arătate de Dvs. precum și dispozițiunile Decretului Lege Nr. 1944/1943, pentru modificarea și completarea art. 6 alin. 3 din Legea pentru interzicerea cumulului în învățământ și combaterea șomajului intelectual, prin care se prevede că, preoții profesori de religie, care au optat pentru parohie, vor continua să primească pe lângă salariul de preot și gradajile ce au avut la catedrală la data optării, iar cei care au optat pentru catedrală vor primi cu începere dela data de 1 Iunie 1941 și gradajile ce au avut ca preoți la data optării pentru catedrală prin rezoluția depe nota acestei Direcțiuni Generale Jr. Nr. 68761/1943, a aprobat ca plata acestor drepturi pe trecut, Lei 2.150.000 pentru exercitiul 1942/1943, să se facă din creditul prevăzut în bugetul actual al celui Departament pentru plăți de creanțe din exerciții închise, iar pe exerciții în curs, din economiile ce vor rezulta la articolele de salarii. —

Sibiu, din ședința secției biseroești, a Consiliului arhiepiscopesc, ținută la 12 Octombrie 1943.

Consiliul Arhiepiscopesc

Nr. 294/1943 prot.

[72] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de cântăreț bisericesc, salariat de stat din Sighișoara, se publică prin această concurs cu termen de 30 de zile dela prima lui apariție în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post: sânt:

1. Salariul dela stat,
2. 1½ jug. sesiune cantorală,
3. Stola cantorală din parohia III,
4. Stola dela serviciile liturgice, la care va servi.

Cântărețul va face seerviciu zilnic, utreua și vecernia în biserică nouă, iar în Dumineci și sărbători cu rândul în ambele biserici.

Concurenții îndreptățiți își vor înainta petițiile provăzute cu documentele necesare și însoțite de diploma de cântăreț bisericesc, dela școala de cântăreți „Dimitrie Cuțan” din Sibiu, în termen oficiului protopopesc ortodox român din Sighișoara și cu învoirea subsemnatului se vor prezenta în biserică spre a-și arăta dexteritatea în tipic și cântări bisericești.

Sighișoara, 4 Octombrie 1943.

Oficiul protopopesc ortodox român din Sighișoara, în înțelegere cu consiliul parohial

Emilian Stoica
protopop

Erwin Liek:

Minunea în terapeutică

Considerații finale

[Urmare]

Traducere de MIHAIL MĂRGINEANU

„Medicii vindecă o boală locală tratând întreg corpul” (Sicero).

„Medicul trebuie să înțeleagă atât gândirea mecanic-cauzală, cât și pe cea psihic-irațională” (Strube).

3. Am nesocotit prea mult influența tratamentului psihic. Nu mă gândesc la aparatul mare psihotehnic, la ritualul psihanalizatorilor, ci la raportul simplu între omul care caută și omul care oferă ajutor.

„Oricât de importante și de interesante sunt toate aceste probleme ale psihologiei pentru pregătirea activității medicale, practica se poate lipsi de studiul lor detaliat. Vedem de multe ori că spe-

cialiștii în psihoterapie, cari sunt dotați cu toate armele necesare unei pregătiri psihologice, nu corespund așteptărilor în contactul zilnic cu bolnavii” (Iulius Bauer).

Bazele acestui raport simplu dela om la om sunt credința și încrederea. Ele sunt totodată cele mai bune medicamente. Puterea magică a unui cuvânt potrivit a fost uitată de medici în acest timp al mecanizării și al birocratismului.

„Un stat bun înțelept, valorează mai mult decât o mie de rețete” (Kassirli).

„O prognoză bună întărește încrederea bolnavului, fundamentul vindecării” (Grote).

„O sugestie bine aplicată valorează mai mult decât tot tezaurul nostru medical, dacă se exceptează câteva medicamente, care se pot număra pe degete” (Bleuler).

Nu trebuie să uităm, că influența cuvântului, sugestia, este eveniment zilnic în viața omenească, Medicul nu ar pu-

tea ținea nici o consultație fără acest sprijin puternic.

Într'o zi am văzut unul după altul doi bolnavi, un om mai în vârstă, care se teme că are cancer la stomac, și o fată tânără, care se teme că e însărcinată. În ambele cazuri stare rea, vomitări, slăbire mare. Li cercetez, nu găsesc nimic ce ar putea confirma presupunerea și le spun: Nici un medicament, nici un tratament și cu toate acestea am schimbat doi oameni printr'un singur cuvânt. Bărbatul, care pierduse aproape jumătatea din greutate, a fost în câteva săptămâni ca înainte.

4. Am desvoltat terapia prea mult, mai mult chiar decât diagnoza. Facem multe oculuri, unde există și drumuri drepte. Mai sunt încă medici care dau rezultate minunate cu mijloace foarte simple. Dar acestia dispar tot mai mult; tehnica și superficializarea spirituală caracterizează epoca noastră. Și ele nu sunt o bază bună pentru o umanitate solidă.

Strigătul „Înapoi la Hippocrates” nu răsuna degeaba prin rândurile noastre. Părintele medicinei n'avea laboratoriu, în schimb avea privire de medic, experiență, înțelegere, dragoste pentru bolnav. „Iubirea pentru oameni este izvorul iubirii adevărate pentru artă”. Nici o fabrică farmaceutică nu i-a spus, ce medicamente și cum trebuie să se folosească. Exceptând cazurile chirurgicale, Hippocrates vindeca bolnavii săi cu mijloace foarte simple: aer, soare, apă, dietă, ceaiuri etc. Încetul cu încetul ajungem din nou la acest punct de vedere. Vă aduc aminte de istoria tuberculozel.

Este foarte caracteristică că la Hippocrates diagnoza înseamnă foarte puțin, prognoza însă și terapia totul. Natural trebuie să depășim pe Hippocrates acolo, unde se simte necesitatea.

**Tăcere, unire și muncă:
prin aceasta vom învinge.**

nali cari primejduiau sufletul lui Israil. In fața acestora, urêchea profetului auzea tunând din cer acest verdict: „Acest popor mă cinstește bu buzele, dar inima sa este foarte departe de mine”.

Sunt în viața fiecărui om și-a fiecărui popor ceasuri tragice în cuprinsul redus al cărora li se hotărăște viitorul pentru multă vreme. Să primim ceasurile pe cari le trăim noi azi în fața. Mi se pare că sunt de acelea cari hotărăsc de soarta noastră pentru veacuri. Un mare conducător de popor spunea că acum se hotărăște viitorul Europei pentru 500 de ani. Simțim cu toții că trăim unul din ceasurile tragice, așa cum pe vremea profetului Isaia l-a trăit Ierusalimul. Cum ne înfățișăm pentru acest ceas?

Peste multe primejdii a trecut neamul nostru în istoria sa; multe năvăliri a înfruntat, mult a suferit, dar peste toate a știut să-și păstreze intact și curat sufletul!

Primejdia care se arată la orizont acum pentru neamul nostru, se pare că vrea să lovească tocmai în această comoară moștenită dela strămoși, sufletul național!

Intrebarea se pune, suntem noi pregătiți și destul de ofeliți pentru a ne apăra sufletul?

Cum ne înfățișăm înaintea lui Dumnezeu cu sufletul nostru? Care este raportul nostru cu cerul? Sufletul nu poate fi mântuit decât prin credință în Dumnezeu. Credem noi destul pentru ceasurile tragice cari ne amenință?

Biserica maică ocrotitoare a sufletelor își întreabă fiii: Dela Vlădică la opincă, dela marii cărturari până la cei de jos: Cum stați cu sufletul? Unde vă este credința? Cinstiți pe Dumnezeu din toată inima, sau vă apropiați de El cu fățărnicie, numai cu forme goale, cu buzele și cu vorbe deșarte?

Să luăm aminte: Decât primejdia din afară mai primejdioasă este idolatria modernă care s'a generalizat în viața noastră. Din această indiferență spirituală, din tihna noastră de toate zilele cuvântul Mântuitorului ne strigă: Mână la adânc!

Unde este înălțimea pe care să urcăm, când totul în viața noastră e strâmt și rece și mărginit.

In literatura noastră, în cugetarea românească desprindem cu regret o notă deprimentă, vedem preocupări cari nu trec orizontul pământesc. Lipsește avântul spre înălțimi elanul riguros spre larg:

Cerul nostru-i trist și rece
Marea noastră-i de îngheț.

Mână la adânc!

Este o poruncă pentru ceasul de acum, ceas crucial, ceas de primejdie!

Nu numai în primejdie ci chiar în ceasul morții: leși la larg, urcă-te pe înălțimea credinței, pentru că moartea ta să fie poartă de viață și ultima clipă a existenței tale, momentul prim al desăvârșirii în eternitate.

Preot Gh. Secaș

Bibliografie

Ioan Gh. Savin, Prof. la Facultatea de Teologie din București: *Apologetica*. Vol. II. Existența lui Dumnezeu. Partea II-a. Probele Cosmologice și teleologice. București (Tipografia cărților bisericești), 1943. Pag. 274, Prețul: Lei 400.

Continuând de sârg realizarea planului mareț de a da teologiei românești un sistem complet de apologetică ortodoxă, dl. prof. Ioan Gh. Savin ne-a surprins plăcut anul acesta prin darea la lumină a părții a doua a volumului II, care tratează probele cosmologice și teleologice despre existența lui Dumnezeu.

Cartea se împarte în două mari compartimente, dintre cari primul se ocupă cu argumentul cosmologic în cele două aspecte sau formulări ale sale și anume proba mișcării și proba contingenței. Cât privește compartimentul al doilea, dedicat probei teleologice, trebuie să remarcăm în primul rând un capitol cu totul nou și extrem de interesant: *teleologia istorică*. În pagini deosebite cuceritoare despre sensul sublim al istoriei, dl. prof. Savin arată

că existența lui Dumnezeu este de o evidență covârșitoare în domeniul realității istorice.

Teolog adânc și filosof erudit, eminentul nostru apologet se apropie, prin această ultimă lucrare, și mai mult de încheierea completă a unui curs monumental de apologetică ortodoxă. Bazată pe o amplă orientare și documentare în materie, cartea aceasta — ca de altfel și celelalte — este la curent cu cele mai recente rezultate filosofico-științifice și depășește prin aceasta tot cece s'a scris, până acum, la noi în această direcție. Ca atare, opera apologetică a dlui prof. Savin are o importanță imensă nu numai pentru teologia ci și pentru cultura românească în general. Căci ea nu se limitează la umplerea unui gol așa de mult simțit în teologia ortodoxă, ci prin fundamentarea și apărarea adevărilor de bază ale ortodoxiei, aduce un necontestat serviciu culturii autentice românești ce-și are pârghia fundamentală ancorată în credința creștină. Imbrăcată în haina unei înalte tinute științifice și'n aceea a unei remarcabile subtilități filosofice, opera apologetică a dlui prof. Savin satisface integral nevoile actuale ale teologiei ortodoxe. În aceasta și constă valoarea teologico-filosofică excepțională a activității bogate a dlui prof. Savin.

Deși destinate a fi în primul rând manuale de studiu, totuși lucrările apologetice ale dlui prof. Savin n'au nimic din rigiditatea și monotonia manualelor. Căci pe lângă precizie și claritate, expunerea excelează prin violență și avânt. Toate aceste calități recomandă dela sine cărțile respective. De aceea ne mărginim a ura eminentului nostru apologet, sănătate și putere de muncă neîmpuținată, ca să ne poată da cât mai curând întreaga apologetică pe care o așteptăm cu nerăbdare.

Preot Dr. CORNELIU SÂRBU

Acolo departe, față în față cu inamicul se bat cu dârzenie, copii, frații, părinții noștri. Să nu le slăbim rezistența făcând să circule minciunile lansate de inamic.

sericii ecumenice, dela care n'avea nicio imputernicire. Nici chiar ierarhia catolică n'a considerat Mitropolia ortodoxă a Alba Iuliei trecută, prin unire, în proprietatea Bisericii greco-catolice, dovadă faptul că Vaticanul a înființat o episcopie nouă cu numele de „episcopia Făgărașului” și o a subordonat mitropolitului din Strigoniu.¹

Cum regimul n'a dat nicio urmă acestui protest Șaguna înainteaș în același an cu data de 1 Decembrie al doilea protest, care prin proporțiile și finuta lui va rămânea unul din cele mai superbe monumente de simțire și demnitate românească.²

El declară aici, că Biserica ortodoxă este cea mai veche în țară. Dacă a existat cândva o Mitropolie în Alba-Iulia — fapt ce nu se contestă — ea n'a putut fi decât ortodoxă. Iar dacă a fost ortodoxă, ceea ce iarăși trebuie să se admită, căci altfel nu s'ar putea imagina o Mitropolie în acele timpuri, apoi atunci nicio vreme și nicio putere nu putea răpi Bisericii un drept, la care ea n'a renunțat niciodată de voie bună și pe care tocmai de aceea ea l-a posedat totdeauna, deși nu l-a putut exercita totdeauna.

Cu atât mai puțin s'a putut vătămă un drept atât de vechi prin așa zisa uniune, pentru că atunci Mitropolitul și cei trecuți cu el au acționat numai în persoana lor, iar nu din însărcinarea și cu aprobarea canonică a Bisericii. Căci în clipa, când Atanasie părăsi credința părinților săi prin călcarea jurământului făcut, el era deja în afară de Biserică, deodată din toate drepturile ce le avea în calitate de credincios, și numai ca atare. Precum în biserică romano-catolică un episcop căzut din credință nu poate duce cu sine în altă biserică oficiul, demnitatea și drepturile episcopiei sale, tot așa trebuie judecată situația și în Biserica ortodoxă câtă vreme mal domnește pe pământ vreun drept dumnezeesc și omenesc.³

Iată argumentele, redate aproape textual, pe cari Șaguna le invoca în sprijinul vechei noastre Mitropolii. Ele sunt atât de adevărate și sguoivoare, încât și după aproape 90 de ani impresionează cu aceeași putere conștiințele ortodoxe, ce încep să fie astăzi din nou tulburate.

Văzând deci Șaguna că speranțele lui de a resta-

bill unitatea religioasă a Românilor din Transilvania, așa cum se hotărise în 1848 pe Câmpia Libertății, s'au risipit, el se hotărî să caute compensația în alt plan îndrăzneț și anume în concentrarea Românilor ortodocși din toate ținuturile imperiului habsburgic într-o singură Mitropolie cu reședința în Transilvania.⁴

Prin o soboare, memoriai numeroase — printre cari cel din 1 Decembrie 1855 a rămas celebru — și prin delegațiunile la Viena, se obțin la 1860 o promisiune principiară dela Împărat, că nu este neaplecat a încuviința înființarea unei Mitropolii ortodoxe, dar pentru aceasta e nevoie de avizul unui sinod episcopal sub președinția Patriarhului sârbesc din Carloviț.⁵ Iar trei ani mai târziu — după alte cereri și audiențe la Curte — un autograf prealabil anunță că Maiestatea Sa are intențiunea să crezeze o Mitropolie independentă de cea sârbească, pe seama Bisericii ortodoxe române.⁶

O serie de întrebări puse de Cancelaria aulică în legătură cu organizarea viitoarei Mitropolii, îndeamnă pe Șaguna să convoace la Sibiu, în luna Martie 1864, un nou Sinod episcopal, care răspunde printr-o adresă înaintată Împăratului.⁷ Adresa este importantă prin faptul, că membrii sinodului, clerici și mireni, își manifestă întristarea lor față de un pasagiu al rescriptului Cancelariei, care vrea să restrângă hotărârile Mitropoliei numai la Transilvania, căci prin aceasta — zic ei — „o parte a națiunii române de religie greco-ortodoxă din ținuturile Maiestății Tale va rămâne și mai departe ruptă de matca ei, și subordonată unei Ierarhii sârbești anticanonice față de coreligionarii români”. De aceea ei se roagă, ca Mitropolia în perspectivă să se întindă asupra tuturor Românilor ortodocși din Monarhia austriacă, așa cum au cerut-o în toate adresele lor anterioare.⁸

Dorința aceasta întâmpină dificultăți numeroase, provocate de rezervele politice ale Vienei ca și de presiunile sârbești și de ambițiile Episcopului Eugeniu Haeman din Bucovina, care părăsind punctul de vedere vechiu, ridică

¹ Cf. Actele soborului diecezan din 1850. Vezi și dr. Il. Pușcariu, *Mitropolia*, pp. 77 și 96 [documentele]; N. Popea, *Vechea Mitropolie*, pp. 121 și 200.

² Cf. Il. Pușcariu, *op. cit.*, p. 167 [documentele]; N. Popea, *op. cit.*, p. 190.

³ Cf. Il. Pușcariu, *op. cit.*, p. 208 [documentele].

⁴ Cf. Actele Sinodului din 1864. Sibiu, 1864, p. 276.

⁵ Vezi de pildă petițiunea înmănată Împăratului în 15 Martie 1862 de către o delegațiune condusă de Șaguna, unde era reprezentată și Bucovina [la Il. Pușcariu, *Mitropolia*, p. 200 [documentele].

în sinodul dela Carloviț din 1864 pretențiunea — contrară vederilor clerului și poporului său — a unei Mitropolii separate pentru Bucovina.⁹ Dar restaurarea Mitropoliei mai era combătută — firește pe căi suterane — și de către Biserica Blajului, prin conducătorul ei Mitropolitul Alexandru Șuluțiu. Faptul e aproape de necrezut dacă n'am avea mărturia directă a lui Șaguna, împărțită pe cale particulară unui prieten distins.¹⁰

În fața atâtor inamici, „numeroși ca nisipul mării”, ierarhul dela Sibiu era cuprins nu odată de legitime îndoieli cu privire la rezultatul luptelor sale. Se inventase de către bărbații de stat dela cârmă până și ipoteza perfidă, că fiind Șaguna bolnav s'ar putea întâmpla să moară ca mitropolit nou numit, ceea ce ar aduce, atât tânără Mitropolie cât și regimul însuși, într-o mare perplexitate.¹¹ Așa dară, în socotelile guvernului vienez argumentul suprem care conta pentru reînființarea Mitropoliei ortodoxe române, nu era atât dreptatea cererii poporului nostru, cât în deosebi personalitatea lui Șaguna, cu prestigiul ei excepțional la Curte. Aceasta a și determinat în scurtă vreme soluționarea marelui probleme românești, grație deoparte sprijinului sincer dat de Schmerling, președintele guvernului din Viena, dar mai ales preferințelor speciale a împăratului față de Șaguna.¹² Astfel cu data de 24 Decembrie 1864 Monarhul înștiință printr'un autograf pe Șaguna, că a încuviințat înființarea Mitropoliei, conferindu-i în același timp demnitatea de Arhiepiscop și Mitropolit al Românilor ortodocși din Transilvania și Ungaria.¹³

¹ Cf. Il. Pușcariu, *Mitropolia*, p. 248 și urm. [documentele].

² Intr'o scrisoare din 25 Martie 1863 către Andrei Mocioni, Șaguna spunea: „Eu rezolvarea Mitropoliei noastre o condiționez dela politica guvernului, carea dacă regimul nu va da ascultare machinațiilor iezuitice, și între care mult figurează și protestul Ex. Sale Arhiepiscopului gr.-catolic Șuluțiu, și joacă o rolă însemnată, de bună seamă va ieși favorabilă pentru noi” [la Pușcariu, *Mitropolia*, p. 207 [documentele].

³ Sunt cuvintele lui Șaguna dintr'o scrisoare adresată la 15 Noiembrie 1864 lui N. Popea [in Popea, *Arh. și Mitr. A. Șaguna*, p. 142].

⁴ Cf. Popea, *Vechea Mitropolie*, p. 294.

⁵ Iată textul autografului: „Iubite baron de Șaguna, ascultând rugărilor Românilor gr. ort. din Transilvania și Ungaria, în consonanță cu intențiunea manifestată prin rezoluțiunile mele din 27 Septembrie 1860 și 25 Iunie 1863 am încuviințat, ca pentru dânsii să se înființeze o Mitropolie independentă, coordonată cu cea sârbească, și ca biserică episcopalească din Transilvania să se ridice la demnitatea mitropolită. Totodată aflu a te denumi pe Domnia ta de Arhiepiscop și Mitropolit al Românilor gr. ort. din Transilvania și Ungaria. Viena în 24 Decembrie 1864. Francisc Iosif” [la Popea, *Vechea Mitropolie*, p. 295; Pușcariu, *Mitropolia*, p. 305 [documentele].

INFORMAȚIUNI

P. S. Sa Episcopul Vasile Stan al Maramurășului a fost instalat Duminecă, în 3 l. c. de către I. P. S. Sa Mitropolitul Visarion Puiu, ca episcop la Balta în Transnistria.

Pentru desgroparea cetăților dacice din Ardeal, s'a procedat la săpături, deocamdată în munții Sebeșului. Lucrările se fac de profesori specialiști, între cari amintim pe dl prof. Dalcovici, cu ajutorul muncii tineretului școlar, venit din toate ținuturile țării. Prima cetate dacică desgropată este Cetățuia, unde s'au scos la lumină prețioase comori istorice, nu numai din punct de vedere al arheologiei, ci și al dreptului neamului românesc asupra munților și al întregului platou al Transilvaniei, — elementul român este continuatorul dacoromanilor pe cele două laturi ale Carpaților. — Munca săpăturilor se urmează.

Colectare. Consiliul de patronaj al operelor sociale organizează, în cursul lunii curente, o colectă de materiale vechi: fier, materiale neferoase, carpe, zdrențe, țesături, hârtie etc., care vor fi predate armatei pentru a le transforma în produse mari.

Cantine școlare. S'au inaugurat de curând cantinele școlare din municipiul Sibiu, susținute de Consiliul de patronaj. În cele șapte cantine școlare sibiene iau prânzul gratuit în total 709 copii și adevă 574 elevi și eleve dela școlile primare, și 135 dela școlile de copii mici. Corpul didactic primar al Sibului sprijinește cu devotament misiunea acestor cantine.

Dela Cercul Teritorial Sibiu. 1. Elevii din clasa 5-8 secundară, ctg. 1946 și 1947, care au fost repetenți din orice motiv în clasa actuală sau precedentă, au dreptul la amânare pentru studii.

2. Elevii din clasa 8-a secundară ctg. 1945, care repetă aceasta clasă sau clasa precedentă, au dreptul la amânare pentru studii, oricare ar fi motivul repetenței.

3. Elevii care au până la 2 ani în-

rerupere de scolaritate, au dreptul la amânare pentru studii.

Cereri de amânare, însoțite de certificatele de înscriere în anul școlar 1943/1944, se vor depune la Cercul Teritorial cel mai târziu până la 20 Octombrie 1943. — Comandantul Cercului Teritorial: Lt. Colonel **Leonte Comșa**. Șeful Bir. 1. Recrutări: **Maiorescu, Fulea M. Moise**.

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu.

6. **Duminică în 17 Octombrie 1943**, servesc: cons. stavrofor **Emilian Cioran**, **Aurel Nanu** și prot. **Mihail Neagu**; diaconii: **Anatolie Scurtu** și cons. **Alex. Popa**. Predică: cons. **Aurel Nanu**. La Oastea Domnului predică după masă la ora 4: **Pr. Ioan Albu** dela parohia Sibiu-Iosefin.

CĂRȚI ȘI REVISTE

Viața ilustrată, valoroasa revistă de sub ocrotirea P. S. Sale Episcopului Nicolae Colan și sub redacția profesorului L. G. Munteanu, a apărut pentru luna lui Octombrie 1943. Proză și versuri semnează în acest număr: V. Vlad, Pimen Constantinescu, L. G. Munteanu, Pr. Fl. Mureșanu, Ion Breazu ș. a. Toți iubitorii de literatură bună și sănătoasă se vor bucura la primirea acestui număr al foi scrise pe seama familiilor noastre românești.

Istoricul Liceului Gheorghe Lazăr din Sibiu, 250 de ani de la întemeierea lui, 1692—1942, de Preot prof. Dr. Ioan Stanciu, Sibiu, «Dacia Trăiană» 1943 — Pg. 212, Lei 350.

Publicația preotului profesor pensionar al liceului românesc din Sibiu, Dr. Ioan Stanciu, — apărută cu ocazia împlinirii celor 250 de ani de existență ai gimnaziului (liceului) de stat, aduce prețioase date și informații din trecutul și prezentul acestui așezământ în trei epoci deosebite: prima epocă a fost cea latină, cu călugări ieziști, apoi preoți de mir romano-catolici, dela 1692 până la 1850; epoca germană, în vremea absolutismului austriac, până la 1867; și epoca maghiară, dela 1868 până în 1919, când liceul este preluat de statul român. Cu anul acesta începe epoca nouă, cea românească, cu limba pe predare românească.

Toate aceste epoci sunt prezentate documentat și impresionant, și ofer o lectură interesantă în deosebi pentru numeroșii foști elevi, — câți vor fi trăind, — ai acestei vechi școli ardeleni.

Rețineam, dintre datele cuprinse în monografie, că elevii români, în cele două veacuri și jumătate de existență a institutului au format aproape totdeauna majoritatea, uneori relativă, mai adesea absolută a tinerimii școlare.

Elevii români ai școlii au fost însă superiori colegilor de alt neam nu numai ca număr, ci și ca inteligență, — ceea ce se arată cu cifre grăitoare atât în prima, cât și în a doua și a treia epocă a școlii.

O listă bogată de personalități politice și culturale, care și-au făcut studiile în acest institut, împodobeste paginile monografiei. Sântem de părerea unui recensent al lucrării de față, care arată că ar fi un mijloc excelențios educativ, dacă lista acestor nume, trecute în patrimoniul spiritual al neamului, ar fi așezată în fiecare sală de clasă a institutului. Cei chemați vor binevoi să mediteze asupra acestei propuneri.

Recomandăm cartea, scrisă de părintele profesor **Stanciu**, mai ales bibliotecilor de pe lângă școlile noastre secundare.

Preotul Victor N. Popescu: «Sufletul preotului în luptă cu ispitele». București 1943.

Sf. Ioan Hrisostom spune în cartea: «Despre preoție» aceste cuvinte pline de adevăr: Mai multe sunt furtunile ce sgudue sufletul preotului decât vânturile cari sbuciumă marea».

Mâncând poate dela această constatare, și dela aceea că cu cât cineva împlinește o misiune mai înaltă, sufletul său este pândit de mai multe ispite, Preotul Victor N. Popescu, a strâns într'un volum gânduri și meditații despre ispitele cari dau năvală asupra preotului, precum și despre mijloacele prin care el — slujitorul lui Dumnezeu — poate înfrânge și poate ieși biruitor din această luptă furtunoasă cu ispitele.

Desigur cea dintâi grijă a preotului e chemată să se îndrepte spre istoria sa. Din dragoste față de ei și din zelul sfânt de a mântui cât mai multe suflete, preotul este prin definiție omul jertfei pentru alții.

Nu este, însă, mai puțin adevărat că un preot nu poate îngriji bine sufletele altora, nu le poate conduce pe calea mântuirii, dacă nu grijește într'o oarecare măsură, mai întâi, de viața duhovnicească și de mântuirea sufletului său. Între grija preotului pentru sufletul său, pentru păzirea lui în curățenie și între grija pentru sufletele încredințate lui, nu este o coliziune, o nepotrivire. Ci, dimpotrivă, preotul care poartă grijă de mântuirea (nu în înțelesul propan, ci duhovnicească) sufletului său, poartă, fără îndoială, grijă și de mântuirea sufletească a credincioșilor.

Curățenia vieții preotului, virtuțile care îi împodobesc sufletul, sunt ca un magnet care atrag spre desăvârșire viața oamenilor, iar păcatele preotului, uneori prea mari și tulburătoare, sunt totdeauna piedeci în calea mântuirii altora. Doar preotul e rânduit ca prin toată ființa și lucrarea lui să fie prilej de mântuire și nu de sminteală, ca să nu se potrivească tocmai lui cuvintele aspre ale Scripturii: «Vai de acela prin care vine sminteala». Linia de conduită a slujitorilor altarului trebuie să fie de așa fel, încât să scoată din uz acuza jignitoare: «Iată ce zice popa, dar nu ce face el!».

Iată din ce motiv atenția ce o dătoarește preotul vieții sale, grija pentru sufletul său, nu este ceva fără folos și orice carte care îl ajută pe acest drum

Douăzeci de ani de rodnică păstorire

In anul curent s'au împlinit 20 de ani, de când vechiul regat chemase pe **Părintele Lucian Triteanu** să ocupe scaunul episcopal al vechii Eparhii a Romanului din Moldova.

Alegerea aceasta de vlădică n'a fost decât o prea bine meritată distincție adusă valorosului muncitor al sfintei noastre biserici ortodoxe ardeleni.

Realizările în organizarea eparhiei a celui ales în 1923 de episcop la Roman, sânt vii mărturii că, în timpul celor două decenii de păstorire, vlădica **Lucian**, ajutat de sfinții săi, a izbutit să producă o activitate plină de bună roduri și în noul său teren de muncă.

Urăm P. S. Sale, la acest prilej, mulți ani cu deplină sănătate spre binele bisericii și al neamului!

de auto-examinare și de întărire proprie spirituală, este binevenită, cu atât mai mult când ea este scrisă cu priecere și căldură, cum este prezenta lucrare.

Și sunt atât de multe ispitele care bat la poarta inimii unui preot! Ceea ce ne istorisesc Viețile Sfinților despre mulțimea demonilor cari înconjoară chiliile pustnicilor și despre multele înfățișări pe care le iau în calea monahilor, nu sunt povești, ci descrierea adevărată a unei realități sufletești, a unei experiențe interioare pe care o au oamenii lui Dumnezeu. Preotul Victor N. Popescu prezintă câteva din isptirile ce se abat asupra preotului. Unele caută să-i pângărească viața lui de om, altele care îl asaltează chiar în exercițiul slujbei lui harice. Și unele și altele înstrăinează pe preot de Dumnezeu și caută să-l coboare de pe înălțimea pe care îl întărește harul preoției. Ispitiri ca: rutina, duhul mândriei, învrăjbierea, gânduri răcicite, lipsă de credință, duhul lumesc, distrațiunile, neînfrânarea, sensualitatea, iubirea de stăpânire și altele, sunt ca tot atâtea revărsări tulburi în alvia vieții și slujirii preoției. Meritul mare al lucrării preotului Victor N. Popescu constă în aceea, că nu s'a lăsat furat de ispita analizării numai a acestor primejdii pentru viața preotului, ci la fiecare din ele a arătat calea și mijlocul prin care preotul poate ieși biruitor. E o carte plină de realitate, dar nelipsită de idealism. Multe din ele sunt adevărate exortatii pentru cei chemați să primească sublima taină a preoției, dacă nu cumva au fost în forma lor primară chiar pentru studenții teologi scrise și rosite. În orice caz, ele pot lumina mult mintea și inima viitorilor preoți și e de dorit ca duhovnicii studenților teologi să desvolte acest gen de lămurire a chemării preoției în legătură cu realitatea sufletului. Pentru cei ce au primit taina preoției, cartea prezintă aduce o îmbogățire și o înviore a puterilor sufletului și a punerii lor în slujba Domnului și pentru mulți, căzuți în lanțurile vreuniei dintre ispite, un corector sosit la vreme. De aceea o recomandăm tuturor viitorilor și actualilor slujitori ai altarului, iar pe autor îl felicităm că ne-a dat un asemenea sprijin în susținerea misiunii preoției. **Preot Vasile Coman**

Nr. 10927/943

AVIZ

Aducem la cunoștință celor interesați adresa On. Minister de finanțe, referitoare la plata gradajilor preoților profesori de religie, care în baza legii cumulului au optat fie pentru parohie, fie pentru catedră și anume:

Adresa Nr. 68762/1943 a Ministerului de Finanțe — înreg. la Nr. 167528/1943. — În referire la adresa Dvoastră Nr. 144.729 din 28 Iulie a. c. avem onoarea să vă aducem la cunoștință că acest Departament având în vedere cele arătate de dvs. precum și dispozițiunile Decretului Lege Nr. 1944/1943, pentru modificarea și completarea art. 6 alin. 3 din Legea pentru interzicerea cumulului în învățământ și combaterea șomajului intelectual, prin care se prevede că, preoții profesori de religie, care au optat pentru parohie, vor continua să primească pe lângă salariul de preot și gradajile ce au avut la catedră la data optării, iar cei care au optat pentru catedră vor primi cu începere dela data de 1 Iunie 1941 și gradajile ce au avut ca preoți la data optării pentru catedră prin rezoluția depe nota acestei Direcțiuni Generale Jr. Nr. 68761/1943, a aprobat ca plata acestor drepturi pe trecut, Lei 2.150.000 pentru exercițiul 1942/1943, să se facă din creditul prevăzut în bugetul actual al celui Departament pentru plăți de creanțe din exerciții închise, iar pe exercițiul în curs, din economiile ce vor rezulta la articolele de salarii. —

Sibiu, din ședința secției biseroești, a Consiliului arhiepiscopesc, ținută la 12 Octombrie 1943.

Consiliul Arhiepiscopesc

Nr. 294/1943 prot.

[72] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de cântăreț bisericesc, salariat de stat din **Sighișoara**, se publică prin această concurs cu termen de 30 de zile dela prima lui apariție în **Telegraful Român**.

Venitele împreună cu acest post sânt:

1. Salariul dela stat,
2. 1/2 jug. sesiune cantorală,
3. Stola cantorală din parohia III,
4. Stola dela serviciile liturgice, la care va servi.

Cântărețul va face seerviciu zilnic, utrenia și vecernia în biserică nouă, iar în Dumineci și sărbători cu rândul în ambele biserici.

Concurenții îndreptățiți își vor înainta petițiile provăzute cu documentele necesare și însoțite de diploma de cântăreț bisericesc, dela școala de cântăreți „Dimitrie Cunțan” din Sibiu, în termen ofiului protopopesc ortodox român din **Sighișoara** și cu învoirea subsemnatului se vor prezenta în biserică spre a-și arăta dexteritatea în tipic și cântări bisericeti.

Sighișoara, 4 Octombrie 1943.

Oficiul protopopesc ortodox român din **Sighișoara**, în înțelegere cu consiliul parohial

Emilian Stoica
protopop

Erwin Liek: Minunea în terapeutică

Considerații finale

[Urmare]

Traducere de **MIHAIL MĂRGINEANU**

„Medicii vindecă o boală locală trădând întreg corpul” (Sicero).

„Medicul trebuie să înțeleagă atât gândirea mecanic-cauzală, cât și pe cea psihic-irațională” (Strube).

3. Am necotit prea mult influența tratamentului psihic. Nu mă gândesc la aparatul mare psihotehnic, la ritualul psihanalizatorilor, ci la raportul simplu între omul care caută și omul care oferă ajutor.

„Oricât de importante și de interesante sunt toate aceste probleme ale psihologiei pentru pregătirea activității medicale, practica se poate lipsi de studiul lor detaliat. Vedem de multe ori că spe-

cialității în psihoterapie, cari sunt dotați cu toate armele necesare unei pregătiri psihologice, nu corespond așteptărilor în contactul zilnic cu bolnavii” (Iulius Bauer).

Bazele acestui raport simplu dela om la om sunt credința și încrederea. Ele sunt totodată cele mai bune medicamente. Puterea magică a unui cuvânt potrivit a fost uitată de medici în acest timp al mecanizării și al birocratismului.

„Un stat bun înțelege, valorează mai mult decât o mie de rețete” (Kassirhi).

„O prognoză bună întărește încrederea bolnavului, fundamentul vindecării” (Grote).

„O sugestie bine aplicată valorează mai mult decât tot tezaurul nostru medical, dacă se exceptează câteva medicamente, care se pot număra pe degete” (Bleuler).

Nu trebuie să uităm, că influența cuvântului, sugestia, este eveniment zilnic în viața omenească. Medicul nu ar pu-

tea ținea nici o consultație fără acest sprijin puternic.

Într'o zi am văzut unul după altul doi bolnavi, un om mai în vârstă, care se teme că are cancer la stomac, și o fată tânără, care se teme că e însărcinată. În ambele cazuri stare rea, vomitări, slăbire mare. Îi cercetez, nu găsesc nimic ce ar putea confirma presupunerea și le spun: Nici un medicament, nici un tratament și cu toate acestea am schimbat doi oameni printr'un singur cuvânt. Bărbatul, care pierduse aproape jumătatea din greutate, a fost în câteva săptămâni ca înainte.

4. Am desvoltat terapia prea mult, mai mult chiar decât diagnoza. Facem multe oculari, unde există și drumuri drepte. Mai sunt încă medici care dau rezultate minunate cu mijloace foarte simple. Dar acestia dispar tot mai mult; tehnica și superficializarea spirituală caracterizează epoca noastră. Și ele nu sunt o bază bună pentru o umanitate solidă.

Strigătul „înapoi la Hippocrates” nu răsună degeaba prin rândurile noastre. Părintele medicinei n'avea laboratoriu, în schimb avea privire de medic, experiență, înțelegere, dragoste pentru bolnav. „Iubirea pentru oameni este izvorul iubirii adevărate pentru artă”. Nici o fabrică farmaceutică nu i-a spus, ce medicamente și cum trebuie să se folosească. Exceptând cazurile chirurgicale, Hippocrates vindeca bolnavii săi cu mijloace foarte simple: aer, soare, apă, dietă, ceaiuri etc. Încetul cu încetul ajungem din nou la acest punct de vedere. Vă aduc aminte de istoria tuberculozel.

Este foarte caracteristică că la Hippocrates diagnoza înseamnă foarte puțin, prognoza însă și terapia totul. Natural trebuie să depășim pe Hippocrates acolo, unde se simte necesitatea.

Tăcere, unire și muncă: prin aceasta vom învinge.